

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНБАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

ГОРЛІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІНОЗЕМНИХ МОВ

КАФЕДРА ВІТЧИЗНЯНОЇ ТА ЗАРУБІЖНОЇ ІСТОРІЇ

ЦИВІЛІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ СВІТОВОЇ ІСТОРІЇ

СИЛАБУС

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Освітня програма	Середня освіта (Історія, англійська мова і література)
Форма навчання	денна
Курс	I
Семестр	I

ЗАТВЕРДЖЕНО
Протокол засідання
кафедри вітчизняної та
зарубіжної історії
28.08.2019 № 1

Бахмут 2019

Назва курсу	Цивілізаційні засади світової історії
Викладач (-і)	Докашенко Галина Петрівна, д.іст.наук, проф.
Контактний тел.	+38 095 3528219
E-mail	g.dokashenko@forlan.org.ua
Локація курсу в корпоративному середовищі	Ресурсний центр (аудиторія № 315, навчальний корпус № 2)
Формат курсу	очний (offline)
Консультації	Очні консультації: в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю). Усі запитання можна надсилати на електронну пошту, що вказана в силабусі.

1. Анотація.

Навчальна дисципліна належить до обов'язкових дисциплін циклу професійної підготовки.

Навчальна дисципліна надає можливість опанувати засадами цивілізаційного підходу до пізнання історичного процесу та навчитися застосовувати його при аналізі процесів та явищ минулого та сьогодення; створити цілісне наукове уявлення про місце і роль великих цивілізацій в історії людства; розуміти сутність та особливості окремих цивілізацій, які відіграли чи відіграють велику роль у суспільному поступі людства.

Міждисциплінарні зв'язки ґрунтуються на знаннях, отриманих здобувачами під час вивчення дисциплін циклів вітчизняної та зарубіжної історії на першому (бакалаврському) рівні, а також дисциплін другого (магістерського рівня) «Філософія сучасної освіти», «Методологічні засади історичних досліджень» та ін.

Для визначення рівня засвоєння слухачами навчального матеріалу використовуються такі **форми навчання**: 1) лекційні заняття, на яких подається аналіз сутності цивілізаційного підходу, основних етапів розвитку цивілізації, характерних рис основних цивілізацій сучасності; 2) семінарські заняття, що передбачають опрацювання окремих положень цивілізаційної теорії, осмислення та обговорення значимих історичних явищ у загально історичному процесі; 3) консультації, які проводяться з метою допомоги здобувачам у виконанні творчих робіт, роз'яснення окремих розділів теоретичного матеріалу, відпрацювання здобувачами пропущених занять; 4) індивідуальне навчально-дослідне завдання «Історія локальної цивілізації (на вибір здобувача), її місце в загальноісторичному процесі».

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів: 5	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка Спеціальність 014 Середня освіта (Історія)	Обов'язкова	

	Освітня програма Середня освіта (Історія, англійська мова і література)	
Модулів – 1		Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання Історія локальної цивілізації (на вибір здобувача), її місце в загальноісторичному процесі		Семестр
Загальна кількість годин: 150		1-й
		Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи здобувача – 5	Рівень вищої освіти «магістр»	год. 34
		Практичні, семінарські
		год. 20
		Лабораторні
		год. -
		Самостійна робота
		год. 96
	Вид контролю: екзамен	

3. Мета та завдання курсу

Мета викладання дисципліни полягає у визначенні основних закономірностей та особливостей світового цивілізаційного процесу, специфіки окремих цивілізацій, поглибленому вивченні місця та ролі в історії людства найбільш важливих цивілізацій, які існували раніше чи продовжують існувати й досі.

Завдання:

- визначення основних рис формаційного та цивілізаційного підходів до вивчення історичного процесу та проведення компаративного аналізу вказаних підходів;
- з'ясування місця та ролі основних цивілізацій у світовій історії, їх характерних рис, етапів розвитку та перспектив існування;
- характеристика основних вимірів української історії в загально цивілізаційному процесі;
- визначення можливих варіантів між цивілізаційного діалогу на сучасному етапі як перспективи розвитку людства взагалі.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач у результаті вивчення курсу:

Загальні:

- Здатність проектувати і здійснювати комплексні дослідження, у тому числі міждисциплінарні, на основі цілісного і системного наукового світогляду з використанням знань в області філософії науки, здатність аналізувати та оцінювати сучасні наукові досягнення в галузі історичної, психологічної науки, мовознавства, літературознавства, методики навчання історії, іноземних мов, літератур, психології;
- Здатність планувати і вирішувати завдання власного особистісного та професійного розвитку;
- Здатність усвідомлювати моделі світу, природу, причинно-наслідкові закономірності розвитку суспільства і зв'язки різних культур; набувати культурного досвіду для осягнення загальнолюдських цінностей; засвоювати і реалізовувати наукові та культурні досягнення світової цивілізації з поважним ставленням до різних культур, релігій, прав народів і людини та ідеї збереження миру та толерантного існування;
- Здатність реалізовувати у професійній діяльності настанови толерантності та гуманності, у контексті сучасної мультикультурності, на основі загальнолюдських цінностей та критичного оцінювання соціально-політичних, економічних подій і явищ;
- Здатність здійснювати пошук, оброблення, систематизацію, контекстуалізацію та інтерпретацію загальнонаукової інформації з різних джерел, а також генерувати нові ідеї для вирішення наукових і практичних завдань, зокрема у міждисциплінарних галузях;
- Здатність орієнтуватися в інформаційних та Internet джерелах, працювати з бібліотечними фондами, критично ставитись до отриманої інформації, усвідомлювати цінності суб'єктивної позиції в інформаційному просторі, володіння комп'ютерною та інформаційною культурою;

Фахові:

- Здатність до опрацювання історичних джерел різних видів, здатність відрізнити специфіку у підходах до вирішення історичних проблем представників різних наукових напрямів та шкіл, критично осмислювати новітні досягнення історичної науки;
- Здатність розв'язувати складні задачі та проблеми в галузі історії в процесі різнопланової фахової діяльності, або у процесі навчання;
- Здатність пояснювати взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, оцінювати альтернативні варіанти інтерпретації основних тенденцій та особливостей історичного розвитку людства у певні історичні періоди, аналізувати взаємозв'язок вітчизняної, європейської і світової історії та гармонізувати історичну пам'ять різних спільнот;
- Здатність використовувати базові знання про теоретичні засади, методологічні принципи, практичне застосування та міждисциплінарні зв'язки сучасної педагогічної науки, історії, лінгвістики, літературознавства, психології;
- Здатність сприймати і розуміти культурологічні традиції та особливості поведінки носіїв різних культур, здійснювати ефективний міжкультурний діалог;
- Здатність обирати ефективні стратегії для вирішення комунікативних завдань;
- Здатність оперувати ключовими поняттями фахових дисциплін та розуміти об'єктивні тенденції розвитку сучасної історії, філології, психології;
- Здатність мислити логічно й послідовно, здійснювати аналіз та синтез різних ідей, точок зору, наукових явищ у їх взаємозв'язку та взаємозалежності для

забезпечення освітнього процесу відповідною навчально-методичною документацією, програмами, планами та інноваційними проектами.

4. Результати навчання - згідно з вимогами освітньо-професійної програми компетентності, якими повинен оволодіти здобувач у результаті вивчення курсу:

- Проектування і здійснення комплексних досліджень, у тому числі міждисциплінарних, на основі цілісного і системного наукового світогляду з використанням знань в області філософії науки; аналіз та оцінка сучасних наукових досягнень в галузі історії, психології, мовознавства, літературознавства, методики викладання історії, психології, мов.
- Планування і організація власного особистісного та професійного розвитку;
- Усвідомлення моделі світу, природи, причинно-наслідкових закономірностей розвитку суспільства і зв'язків різних культур; засвоєння і реалізація у викладацькій діяльності набутого культурного досвіду, поважне ставлення до різних культур, релігій, прав народів і людини та до ідеї збереження миру і толерантного існування;
- Професійна діяльність, основана на принципах толерантності та гуманності, у контексті сучасної мультикультурності, на основі загальнолюдських цінностей та критичного оцінювання соціально-політичних, економічних подій і явищ;
- Самостійний пошук, оброблення, систематизація, контекстуалізація та інтерпретація загальнонаукової інформації з різних джерел, генерування нових ідей для вирішення наукових і практичних завдань, зокрема у міждисциплінарних галузях;
- Вільна орієнтація в інформаційних та Internet джерелах, використання у власній професійній діяльності бібліотечних фондів, критичне ставлення до отриманої інформації, усвідомлення цінності суб'єктивної позиції в інформаційному просторі, володіння комп'ютерною та інформаційною культурою;
- Ефективне опрацювання історичних джерел різних видів, здатність відрізнити специфіку у підходах до вирішення історичних проблем представників різних наукових напрямів та шкіл, критичне осмислення новітніх досягнень історичної науки;
- Успішне розв'язання складних задач та проблем в галузі історії в процесі різнопланової фахової діяльності, або у процесі навчання;
- Аналіз явищ та процесів світової історії з урахуванням сучасних теорій суспільного розвитку, визначення інформаційного потенціалу конкретних історичних джерел при вирішенні певної наукової проблеми, дослідження життя та діяльності конкретних людей з урахуванням досягнень сучасної біографістики, здійснення експертизи пам'яток матеріальної та духовної культури, в тому числі з метою їх подальшого використання в сфері туризму та рекреації;
- Ефективне використання базових знань про теоретичні засади, методологічні принципи, практичне застосування та міждисциплінарні зв'язки сучасної педагогічної науки, історії, лінгвістики, літературознавства та психології;
- Розуміння культурологічних традицій та лінгвокраїнознавчих особливостей поведінки носіїв різних культур, здійснення ефективного міжкультурного діалогу;

- Використання ефективних стратегій для вирішення комунікативних завдань;
- Оперування ключовими поняттями фахових дисциплін, розуміння об'єктивних тенденцій розвитку сучасної історії, філології, психології;
- Логічне й послідовне мислення, здійснення аналізу та синтезу різних ідей, точок зору, мовних явищ у їх взаємозв'язку та взаємозалежності для забезпечення освітнього процесу відповідною навчально-методичною документацією, програмами, планами та інноваційними проектами.

5. Політика курсу заснована на політиці ГПМ.

Горлівський інститут іноземних мов є вільним і автономним центром освіти, що покликаний давати адекватні відповіді на виклики сучасності, плекати й оберігати духовну свободу людини, що робить її спроможною діяти згідно з власним сумлінням; її громадянську свободу, яка є основою формування суспільно відповідальної особистості, академічну свободу та академічну добросовісність, що є головними рушійними силами наукового поступу. Внутрішня атмосфера інституту будується на засадах відкритості, прозорості, гостинності, повазі до особистості.

Вивчення навчальної дисципліни «Цивілізаційні засади світової історії» потребує: виконання завдань згідно з навчальним планом; підготовки до семінарських занять; роботи в інформаційних джерелах; опрацювання рекомендованої основної та додаткової літератури, а також ознайомлення з історичними джерелами та історіографічними працями.

Підготовка та участь у семінарських заняттях передбачає: ознайомлення з програмою навчальної дисципліни, питаннями, які виносяться на заняття з відповідної теми; вивчення теоретичного матеріалу, конспекту лекцій, а також позицій, викладених у підручниках, монографічній та іншій науковій літературі.

Результатом підготовки до заняття повинно бути змістовне володіння здобувачем вищої освіти матеріалом теми, якій присвячено відповідне заняття, а саме: підтвердження теоретичного матеріалу прикладами з історичних джерел, знання основних дефініцій, уміння аргументовано викласти певний матеріал, підготувати презентацію власних навчальних пошуків, коментувати відповіді інших здобувачів, доповнювати їх, знаходити помилки (неточності, недоліки) та надавати правильну відповідь.

Відповідь здобувача повинна демонструвати ознаки самостійності виконання поставлених завдань, відсутність ознак повторюваності та плагіату.

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися до учасників процесу навчання, бути зваженим, уважним та дотримуватися дисципліни й часових (строкових) параметрів навчального процесу.

6. Схема курсу

Змістовний модуль 1. Теоретико-методологічні засади цивілізаційного підходу до вивчення історичних процесів.

Теоретичні засади – наукові праці А. Тойнбі, К. Ясперса, П. Сорокіна, С. Хангтінгтона, Н. Я. Данилевського.

Поняття «цивілізація» (загальна характеристика). Предмет, завдання та актуальність вивчення історії цивілізацій. Походження поняття «цивілізація». Сучасні тлумачення поняття «цивілізація». Навчальна та спеціальна література до курсу.

Сутність формаційного та цивілізаційного підходів до пізнання історичного процесу. Сутність формаційного підходу до пізнання історичного процесу, його переваги та

недоліки. Сутність цивілізаційного підходу до пізнання історичного процесу, його переваги та недоліки. Концепція А. Тойнбі. Стадіальна і локальна теорії цивілізаційного виміру історії.

Типологія цивілізацій. Класифікація цивілізацій. Статичний, циклічний, прогресивний тип – ознаки, прояви, приклади.

Проблема міжцивілізаційного діалогу та єдиної світової цивілізації. Взаємодія цивілізацій в історії: конфлікт чи взаємозбагачення? Канали між цивілізаційного обміну. Цивілізаційна експансія та її особливості в різних типах цивілізацій. Феномен «культур(мов) - трансляторів». Становлення глобальної (планетарної) цивілізації. Ефект «стиснення» світу та уніфікація життя. Протиріччя формування єдиної світової цивілізації. Глобальні проблеми сучасності.

Змістовний модуль 2. Історія становлення та розвитку цивілізацій

Перші цивілізації світу. Роль географічного фактору в становленні перших цивілізацій. Заснування і розвиток географічного детермінзму (Платон, Ш.Монтеск'є, Г. Бокль). **Цивілізації стародавнього Сходу.** Визначальні риси – духовність, принцип колективізму, община як центр економічного, політичного, релігійного життя, корпоративні форми власності, соціальна ієрархія. Поняття про патримоніальну державу.

Антична цивілізація. Полісна організація (структура) античного суспільства. Демократія в античному світі. Виникнення правової держави та формування засад громадянського суспільства. Рабство в античну добу. Характер суспільної свідомості в античну добу. Причини занепаду античної цивілізації.

Візантійська цивілізація. Візантійська цивілізація як синтез античної традиції та ортодоксального християнства. Православ'я як духовний стрижень візантійської цивілізації. Роль держави в житті візантійського суспільства та його корпоративна структура. Особливості історичного розвитку та причини занепаду Візантійської держави. Спадщина візантійської цивілізації.

Цивілізації середньовічного світу. Середньовічна цивілізація як заперечення античної та передумова цивілізації нового часу (положення про медієвістичний місток). Особливості становлення середньовічної цивілізації Європи. Роль християнства в становленні й розвитку європейської середньовічної цивілізації. Католицизм і католицька церква в житті середньовічного суспільства. Аграрний характер середньовічного суспільства та роль міст. Станово-корпоративний устрій суспільства. Індивід у добу середньовіччя. Криза середньовічної цивілізації.

Цивілізації нового та новітнього часу. Західна цивілізація: етапи еволюції та сучасний стан. Умови та чинники формування європейської цивілізації та етапи її еволюції. Європоцентризм. Риси західної цивілізації. Криза західної цивілізації на межі XIX – XX ст. Фашизм і комунізм як альтернативи західному шляху в XX ст. Курс на оновлення західної цивілізації та її цивілізаційні характеристики в останній третині XX століття.

Цивілізації східного типу в XX столітті: проблема модернізації. Причини історичного відставання Сходу від Заходу. Етапи та варіанти модернізації східних країн у XX ст. Протистояння та взаємовплив Сходу й Заходу на сучасному етапі.

Цивілізаційні парадигми в історії Росії. Радянське суспільство: нова цивілізація чи продовження російської цивілізації в XX ст.? Росія на межі XX – XXI століть.

Цивілізаційні виміри українського суспільства. Соціально-економічна, етнічна та культурна складова історії України. Питання етногенези українців в світовому цивілізаційному поступі. Ретроспективна, презентативна та перспективна функція історичного пізнання в історії України. Українська державність як фактор цивілізаційного розвитку. Сучасна Україна в світовому співтоваристві. Україна в геополітичному конфлікті початку XXI ст. система оцінювання контролю рівня сформованості знань

7. Система оцінювання

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

- усне опитування;
- тестові завдання;
- самостійні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань;
- контрольні роботи змістових модулів;
- проектні завдання;
- контрольна робота залікового модуля (екзамен)

Форми поточного і підсумкового контролю

Оцінювання знань здобувачів з навчальної дисципліни «Цивілізаційні засади світової історії» здійснюється шляхом проведення контрольних заходів, які включають поточний, підсумковий модульний, підсумковий семестровий контроль. Рівень навчальних досягнень здобувачів оцінюється за 100-бальною шкалою.

Поточний контроль передбачає усні відповіді здобувачів на теоретичні питання семінарських занять, виконання тестових завдань та самостійних робіт.

Підсумковий модульний контроль передбачає виконання контрольних робіт змістового модуля. Оцінка за змістовий модуль дорівнює сумі балів контрольних точок та КРЗМ з урахуванням коефіцієнтів.

Підсумковий контроль. Формою підсумкового контролю є іспит.

ГРАФІК поточного контролю

Коефіцієнт КТ – 0,1

Кількість КРЗМ – 2

Коефіцієнт КРЗМ – 0,1

Кількість ЗМ – 2

Вид підсумкового контролю: іспит

усна частина (коефіцієнт - 0,4)

№	Вид контролю	Форма контролю	Термін проведення
1.	КТ № 1	обговорення	Семінарське заняття 3
2.	КТ № 2	обговорення	Протягом семінарських занять № 5-7
3.	КРЗМ №1	тест	Семінарське заняття № 8-9
4.	КТ № 3	обговорення	Семінарське заняття № 10-11
5.	КТ № 4	обговорення	Протягом семінарських занять № 12-14
6.	КРЗМ № 2	тест	Семінарське заняття № 15

Форма підсумкового контролю

Підсумковий контроль покликаний об'єктивно підтвердити досягнутий рівень навченості, визначити ступінь сформованості навичок та умінь здобувачів на кінець певного етапу навчання (в кінці семестру).

Курс «Цивілізаційні засади світової історії» вивчається протягом одного семестру.

Формою підсумкового контролю в I семестрі є іспит, який контролює рівень засвоєння здобувачами теоретичного матеріалу та набуття ними навичок і умінь його застосування у практичній діяльності на підставі результатів поточного контролю.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюється за 100-бальною шкалою.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточний контроль та самостійна робота						Підсумковий контроль	Сума
Змістовий модуль № 1			Змістовий модуль № 2				
КТ 1	КТ 2	КРЗМ 1	КТ 3	КТ 4	КРЗМ 2	40	60+40 (іспит)
10	10	10	10	10	10		

Кількість КТ – 4, коефіцієнт КТ – 0,1.

Кількість КРЗМ – 2, коефіцієнт КРЗМ – 0,1.

Контрольна робота залікового модуля (іспит) – коефіцієнт 0,4.

Загальна оцінка складається з суми балів за контрольні точки і контрольні роботи змістових модулів, набраних упродовж навчального семестру (60%) та балів, набраних за усні відповіді під час іспиту (40%).

Процедура проведення підсумкового контролю (іспиту) регламентована програмою підсумкового контролю з навчальної дисципліни, затвердженою на засіданні кафедри вітчизняної та зарубіжної історії.

Шкала оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів:

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	Пояснення
	екзамен	залік		
90-100	Відмінно	зараховано	A	відмінне виконання лише з незначною(мінімальною 1-2) кількістю помилок
82–89			B	вище середнього рівня з кількома помилками
75–81			C	вище середнього рівня з кількома помилками
67–74	Задовільно		D	непогано, але зі значною кількістю недоліків
60–66			E	виконання задовольняє мінімальним критеріям
35–59	Незадовільно	не зараховано	FX	з можливістю повторного складання
1–34			F	з обов'язковим повторним курсом

Зміст екзаменаційної підготовки

1. Поняття «цивілізація» в творах суспільствознавців XVIII – XIX століть.
2. Поняття «цивілізація» в творах суспільствознавців першої половини XX ст.
3. Поняття «цивілізація» в творах суспільствознавців другої половини XX ст.
4. Українські суспільствознавці про цивілізаційні підходи до вивчення історії.
5. Визначення цивілізації в сучасному суспільствознавстві.
6. Становлення цивіліографії як науки.
7. Ознаки (критерії) цивілізації.
8. Стадії внутрішнього розвитку цивілізації за А. Тойнбі.

9. Рушійні сили внутрішнього розвитку цивілізації за А.Тойнбі.
10. Основні типи Викликів за А.Тойнбі.
11. Типологія цивілізацій: основні алгоритми.
12. Поняття про статичний тип цивілізації.
13. Поняття про циклічний тип цивілізації.
14. Поняття прогресивного типу цивілізації.
15. Західна цивілізація: етап и еволюції.
16. Західна цивілізація: сучасний стан.
17. Основні риси східної цивілізації як підсумок історичного розвитку.
18. Проблема між цивілізаційного діалогу на сучасному етапі.
19. Проблеми формування єдиної світової цивілізації.
20. Цивілізації Стародавнього Сходу.
21. Антична цивілізації (на матеріалах Давньої Греції).
22. Антична цивілізація (на матеріалах Давнього Риму).
23. Занепад античної цивілізації.
24. Культурна спадщина античності як складова цивілізаційного поступу.
25. Візантійська цивілізація.
26. Європейська цивілізація доби середньовіччя: досягнення і втрати.
27. Східна цивілізація доби середньовіччя: досягнення і втрати.
28. Європейська цивілізація нового часу: досягнення і втрати.
29. Східна цивілізація нового часу: досягнення і втрати.
30. Цивілізаційний поступ західної цивілізації в першій половині ХХ ст.
31. Цивілізаційний поступ західної цивілізації у другій половині ХХ ст.
32. Цивілізаційний розвиток східної цивілізації в першій половині ХХ ст.
33. Цивілізаційний розвиток східної цивілізації у другій половині ХХ ст.
34. Цивілізаційний поступ західної цивілізації на початку ХХІ ст.
35. Цивілізаційний поступ східної цивілізації на початку ХХІ ст.
36. Модернізація східних цивілізацій у ХХ ст.
37. Світові війни як цивілізаційний виклики.
38. Російська (руська) цивілізація: особливості функціонування і перспективи.
39. Цивілізаційні виміри українського суспільства.
40. Українське суспільство в цивілізаційних викликах початку ХХІ ст.

Критерії оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни «Цивілізаційні засади світової історії»

100 балів – здобувач в повному обсязі опанував програмний матеріал, має глибокі та міцні знання, самостійно використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності, толерантно ставиться до протилежних точок зору, виявляє розбіжності в позиціях, критично оцінює історичну інформацію, здатний, відповідно до вікових особливостей, презентувати власну оцінку історичних явищ, проявляє високу мовну культуру.

95 балів – здобувач володіє глибокими і міцними знаннями, вільно висловлює власні судження та їх аргументує, аналізує історичну інформацію, співвідносить історичні процеси з періодом на основі наукової періодизації історії, самостійно оцінює події та діяльність людей в історичному процесі з позицій загальнолюдських цінностей, виявляючи особисту позицію щодо них, визначає більшість історичних джерел, може назвати основні історіографічні школи, проявляє високу мовну культуру, оціночні судження щодо історичних цінностей, виявляє здатність на історичному матеріалі визначити проблеми сучасної вітчизняної історії та перспективи її розвитку.

90 балів – здобувач володіє набутими знаннями та використовує їх для розв’язання навчальної проблеми, виявляє розуміння історичних процесів, робить аргументовані висновки, характеризує історичні явища і процеси, встановлює синхронність подій вітчизняної та всесвітньої історії, визначає переважну більшість історичних джерел, може назвати основні історіографічні школи, проявляє високу мовну культуру, оціночні судження щодо історичних цінностей.

85 балів – здобувач у достатній мірі оперує навчальним матеріалом, порівнює, пояснює, аналізує, узагальнює і критично оцінює історичні факти та діяльність осіб, самостійно виправляє допущені помилки, сам добирає аргументи на підтвердження власної точки зору, визначає більше половини історичних джерел, може назвати більшість історіографічних робіт.

80 балів – здобувач володіє навчальним матеріалом, дає загалом правильне визначення історичних понять, аналізує історичні факти, характеризує причинно-наслідкові зв’язки між історичними явищами у межах теми, узагальнює окремі факти і формулює нескладні висновки, визначає половину історичних джерел, може назвати п’ять-шість історіографічних робіт.

75 балів – здобувач в цілому послідовно і логічно відтворює навчальний матеріал, виявляє розуміння історичної термінології, дає загальну характеристику події (причини, наслідки, значення), відокремлює окремі ознаки явищ і процесів, встановлює послідовність і тривалість історичних подій, визначає не менше половини історичних джерел, може назвати до п’яти історіографічних робіт.

70 балів – здобувач в цілому відтворює фактичний матеріал теми, може дати стислу характеристику історичній постаті, встановити послідовність подій на основі знання їх дат, загалом правильно вживає історичні терміни, виявляє знання і розуміння основних закономірностей історичного процесу, визначає три - чотири історичних джерела, може назвати дві-три історіографічні роботи.

65 балів – здобувач може відтворити основний зміст навчальної теми, визначити окремі ознаки історичних понять та процесів, з допомогою викладача аналізує історичні факти, порівнює та робить висновки, виправляє допущені помилки, визначає два-три історичних джерела, може назвати одну-дві історіографічні роботи.

60 балів – здобувач може репродуктивно відтворити частину навчального матеріалу, дати визначення історичних термінів, поданих у тексті підручника або викладачем, назвати основні дати, здатен визначити один-два історичних джерела, історіографічний аналіз відсутній.

59-35 балів – здобувач має загальне уявлення про хронологію подій, вибирає правильний варіант відповіді із запропонованих, не вміє пояснювати історичні факти та діяльність людей, може двома – трьома простими реченнями розповісти про історичну подію чи постать, дати визначення історичному поняттю, не вміє порівнювати історичні факти та діяльність осіб, володіє матеріалом на рівні окремих історичних фрагментів, відповідь складається із окремих частин.

34 - 0 – балів – здобувач не володіє вивченим обсягом історичного матеріалу, може назвати одну-дві історичні події, історичні постаті чи історико-географічні об’єкти.

8. Рекомендовані джерела інформації

Основна література:

1. Гончаревський В. Е. Цивілізаційний підхід до історії: сучасний історичний досвід (1991-2009). - К. : Логос, 2011.
2. Космина В.Г. Проблеми методології цивілізаційного аналізу історичного процесу. - Запоріжжя: Запорізький нац. Університет, 2011.
3. Орлова Т.В. Всесвітня історія. Історія цивілізацій: Навч. посіб.- К.: Либідь, 2012.
4. Павленко Ю. В. Історія світової цивілізації: Соціокультурний розвиток людства: навч. посіб.- К.: Либідь, 2001.
5. Сич І.Ф. Цивілізації в історії людства. Конспект лекцій. - Чернівці: Чернівецький університет, 2009.
6. Тойнбі А.Дж. Постыжение истории.- М.: Прогресс,1996.

Додаткова:

1. Балух В.О. Історія античної цивілізації. Т. 3: Практикум. - Чернівці: Наші книги, 2010.
2. Бобров И.В., Галкин В.Т., Дрябина Л.А., Еманов А.Г., Кондратьев С.В. История мировых цивилизаций: В 2-х ч. - Тюмень: ТюмГУ, 2001.
3. Гумилев Л.Н. Ритмы Евразии: Эпохи и цивилизации.- М.: Экопрос,1993.
4. Джеймс П., Торп Н. Тайны древних цивилизаций: Новый взгляд на чудеса и достижения цивилизаций далекого прошлого: Энциклопедия.- М.: ЭКСМО-Пресс, 2001.
5. Древние цивилизации / Под.ред. Г.М. Бонгард – Левина: В 2-х т. - М.: Мысль, 1989.
6. Емельянов Ю.В. Рождение и гибель цивилизации. - М.: Вече, 1999.
7. Кудрявцева Т.В., Вечерина Т.П. История цивилизаций: Античность. Средневековье: Учеб. пособ. - СПб., 1999.
8. Макарова Е.И., Малышева Е.М., Петрунина О.Е. История мировых цивилизаций: Учеб. пособ. для семинар. занятий. - М.: Унив. гуманитар. лицей, 2000.
9. Матюшин Г.Н. Тайны цивилизаций: История Древнего мира. - М.: АСТ-ПРЕСС Книга, 2002.
10. Мечников Л.И. Цивилизации и великие исторические реки. - М., 1995.
11. Моисеева Л.А. История цивилизаций. - Ростов-на-Дону: Феникс, 2000.
12. Панова И.А., Столяров А.А. Исторический мир цивилизаций: Учеб. пособ. - Уфа: Вост. ун-т, 2000.
13. Панова И.А., Столяров А.А. Цивилизации: Исторические судьбы: Учеб. пособ. - М.: МГУП, 2001.
14. Перша світова війна 1914-1918 рр. і Україна. Українські землі у центрі цивілізаційної кризи. - Київ : Кліо, 2015.
15. С Семенникова Л.И. Цивилизации в истории человечества: Учеб. пособ. - Брянск: Курсив, 1998.
16. Сенилов Г.Н. История цивилизации: Краткий справ. - М.: Монолит, 1998.
17. Современные теории цивилизаций: Реф. сб. / Отв. ред. М.М.Наринский. - М.: ИВИ РАН,1995.
18. Сравнительное изучение цивилизаций: Хрестоматия / Сост. Б.С. Ерасов. М.: Аспект – Пресс, 1998.
19. Сорокин П. Человек. Цивилизация. Общество. - М.: Наука,1992.
20. Тойнби А.Дж. Цивилизации перед судом истории. - М.: Прогресс,1995.

21. Фергюссон А. Опыт истории гражданского общества.- М.: РОСПЭН, 2000.
22. Цивилизационная структура современного мира: в 3-х томах / под. ред. Ю.Н.Пахомова, Ю.В.Павленко. – К.: Наук.думка, 2006.
23. Черняк Е. Б. Цивилиография. Наука о цивилизации. — М.: Международные отношения, 1996.
24. Эйзенштадт Ш. Революция и преобразование обществ: Сравнительное изучение цивилизаций. - М.: Аспект-Пресс, 1999.
25. Яковец Ю.В. История цивилизаций. М.: ВладДар, 1995.